

BİREY VE TOPLUMSAL YAPILAŞMA

Kişilik Kavramı

- Bir bireyi diğerinden ayırt etmeye yarayan fizik, biyolojik ve psikolojik niteliklerin tümü.
- Kişiliğin karakteristiği sayılan birçok özellik, kişiyi kuşatan çevre (özellikle sosyal çevre) ile temastan kaynaklandığı için kişinin psikolojik özellikleri, alışkanlıkları, tutumları ve eğilimleri sosyolojinin ilgi alanı içerisindedir.

Benlik, Sosyal Benlik, Sosyal Kimlik

- **Benlik**, kişinin “ben neyim?” sorusuna verdiği yanıttır.
- **Sosyal benlik**, kişinin kendi benliğindeki sosyal özellikleri tanıması sonucu gelişir. Kişinin kendi sosyal fonksiyonlarını, sosyal rolünü, kendine ait duygu, düşünce ve tepki kalıplarının sosyal anlamını bilmesi halidir.
- **Sosyal Kimlik**, Toplumun belirli bir birey için sorduğu “o kimdir” sorusuna verilen kolektif yanıt, o kişinin sosyal kimliğidir.

Pozisyon (Sosyal Durum), Sosyal Rol

- Sosyal sistemde, kişinin kendi kişiliğinden bağımsız olarak belirlenmiş görevler, o kişinin işgal ettiği sosyal **pozisyon**dur. **Statü (mevki)** ise bireyin pozisyonunun taşıdığı değere işaret eden bir kavramdır.
- Bir kişiden beklenen sosyal fonksiyonların tümü **sosyal roldür**.
- İçinde yaşanan sosyal sistemin tayin ettiği kişisel görevlere **rol tayini** denir.
- Sosyal rolün gereklerinin iyi bir biçimde gerçekleştirilmesinin beklenmesine **rol beklentisi** denir.
- Gerçek yaşamda, sosyal pozisyonun gereklerini kişi olarak yerine getirebilme oranına da **rol gerçekleşmesi** adı verilir.

Veteriner Hekimin Sosyal Kimliđi = Meslek Kimliđi



Veteriner Hekimlerin Sosyal Rolü

- HAYVAN SAĞLIĞA
- HALK SAĞLIĞA
- ÇEVRE SAĞLIĞINA

HİZMET

Veteriner hekimliği uygulamalarında iki işverenin varlığı; toplum ile ilişkilerde doğru tutum ve davranışın sergilenmesini güçleştirmektedir!

Bir Soru: Kliniğimize getirilen 6 yaşındaki “terrier” ırkı köpeğe akciğer kanseri tanısı koydunuz ve sahibine hastanın bu Hastalıktan iyileşme olanağı olmadığını durumunun giderek kötüleşeceğini bildirerek ötanazinin uygun bir seçenek olacağını iletiniz. Hasta sahibi, yalnız yaşadığını, hayatında tek dostunun köpeği olduğunu söyleyerek her şeye rağmen onu hayatta tutmanızı istedi.
Tutumunuz ne olur?

Ve Başka Bir Soru: Kliniğimize getirilen 6 yaşındaki “terrier” ırkı köpeğin sahibi, yeni bir bebekleri olduktan sonra köpeklerinin tuvalet alışkanlığının bozulduğunu, sahiplendirmek ya da barınağa bırakmak istemediklerini, terapi vb. yollarla uğraşacak zaman ya da paralarının olmadığını belirterek köpekleri için ötanazi istedi.
Tutumunuz ne olur?

Veteriner hekimliğinde hizmet alanınının geniş ve çok katmanlı olması; toplum ile ilişkilerde doğru tutum ve davranışın sergilenmesini güçleştiren bir başka neden olarak karşımıza çıkmaktadır.

- **Bir Soru:** *“Üç yıldır et reyonunda çalıştığınız marketin etlerinde kokuşma belirlediniz ve aldığınız numunelerin mikrobiyel analizi yaptırılincaya kadar tüketime sunulamayacağına karar verdiniz. İşyeri sahibi, bu miktarda eti bekletmelerinin yada imha etmelerinin mümkün olmadığını ifade ederek soslanıp satılması yönünde baskı uygulamaya başladı, nasıl bir yol izlersiniz?”*
- **Bir Yanıt:** Marketlerde çalışan veteriner hekim arkadaşlarımın çoğunluğu sanıyorum bu cevabıma hak verecektir. Ben küçük marketlerde çalışmadığım için onların prosedürünü tam olarak bilemiyorum fakat büyük süpermarketlerde gözle görülür belirtiler olmadığı ve ispatlanamadığı sürece eti bekletmenin yeni bir iş aramakla aynı anlama geldiğini düşünüyorum. Saygılarımla.

İsminin verilmesini istemeyen bir veteriner hekim

Toplumsallaşma (Sosyalizasyon)

- Bireyin sosyal rolünü öğrenme sürecidir.

Bu süreçte kişi toplum tarafından önceden belirlenmiş bazı duygu, düşünce, davranış ve tepki kalıplarını kendi kişiliğine mal ederek o toplumun bireyi haline gelir.

Bireyin toplumsallaşmasında en önemli araç olan içinde yaşadığı yakın çevre, ailesi ve arkadaş gruplarına **referans grupları** denir.

- Toplumsallaşma her bireyde aynı kalıpta olmaz; bazen bireyde birbiriyle çelişen ve toplum standartlarıyla çatışan kalıplar gelişir. Bu durum “**dezorganize kişiliğin**” oluşumuna neden olur.

Referans Grupları

Aile

- Pek çok toplumda en önemli ve ilk sıradaki sosyalizasyon aracıdır. Diğer referans gruplarının etkisi başladığında ailenin etkisi azalma eğilimi gösterir.

Okul

- Öğretmenler ve akran gruplarının etkin olduğu sosyalizasyon mekanıdır. ▼

Akran Grubu

- Aynı yaşta ve benzer sosyal karakteristikleri taşıyan bireylerden oluşur.
- Özellikle ön-ergenlik ve erken ergenlik dönemlerinde önemlidir. ▼

Kitle-İletişim

- Kitle iletişim: Kişisel temas olmaksızın büyük kitlelere ulaşan iletişim araçları aracılığıyla yapılan iletişimdir. En yaygın kitle iletişim aracı televizyondur.

Kaynaklar

- “Medikal Sosyoloji Ders Notları” Fuat Aziz Göksel
- “Veteriner Hekim-Toplum İlişkileri Ders Notları” R. Tamay Başağaç Gül